

Justyák János: Európa; Észak-Amerika és az Északi-sarkvidék; Ausztrália és Óceánia; Afrika éghajlata – Négy egyetemi és főiskolai jegyzet, KLTE, és Kossuth Kiadó, Debrecen 1994, 1995

A magyar felsőoktatásban először készültek olyan jegyzetek, amelyek a fenti kontinensek éghajlatának bemutatását tűzték ki célul, tegyük hozzá: sikerrel. (Ázsia és Antarktisz éghajlati képeről két külön jegyzet is megjelenés alatt van.) A földrajztanárok és a földrajz szakos hallgatók így most kimondottan éghajlati megközelítésből tanulmányozhatják a regionális éghajlati ismeretanyagot, amely korábban csak a természeti földrajzi részbe beépítve szerepelt. A szerző több évtizedes oktatói tapasztalatait kamatoztatta az anyag összeállítása során és az egész jegyzetsorozatot „átszővi” földrajzos szemléletű „probléma-érzékenység”.

A jegyzetek adatanyagát a World Survey of Climatology szolgáltatta. Felépítésükben először az egyes éghajlati elemek bemutatása, majd az éghajlati területek jellemzése és az egyes országok vagy államok éghajlati adottságainak bemutatása követi egymást. Ez a szerkezet megkönnyíti a hallgatók dolgát, és hasznos információt jelent mindazoknak, akik egy meghatározott városba vagy olyan területre kívánnak utazni, amelyről még nem készült útikönyv (pl. sok afrikai országról vagy Ausztrália és Óceánia városairól), mert így könnyen megtalálhatja az adott várost vagy területet jellemző éghajlati adatokat (hőmérsékleti értékek, csapadékmennyiség havi bontásban).

A jegyzetek gerince, a kitűnően megírt, lényegretörő szöveges rész, amelyet didaktikailag jól megválasztott ábra- és bőséges táblázatanyag támaszt alá, ill. szemléltet.

Grönland jégvilágának klímáját az Észak-Amerika és az Északi-sarkvidék éghajlatát tárgyaló kötetben jellemzi a szerző, a földrajzi övezetesség rendjéhez alkalmazkodás ez esetben erősebbnek bizonyult a politikai hovatarozásnál.

Szinte hibátlan jegyzeteket forgathatunk: a négy kötetben mindössze egyetlen címleírást (az Európa kötet 23. oldalán a 14. alfejezet címe helyesen nyilvánvalóan „Szárazföldi szubtrópusi éghajlat”, mint ahogy a szövegben szerepel is), egy hibás ábraleírást (ugyanitt a 79. oldalon az Appennini-félszigetre akart utalni a szerző) és egy fordítva elhelyezett ábrát (az Ausztrália kötet 15. ábrája) fedeztem fel.

Ritkán fordul elő, hogy a Földrajzi Értesítő Irodalom-rovatában egyetemi jegyzetet ismertetünk, de a recenzió figyelemfelkeltő célja indokolja, hogy most kivételt tegyünk. A könyvkiadás szerkezetében lejátszódó hazai változásokból arra következtethetünk, hogy a bemutatott jegyzetek – bár jegyzetnél szélesebb körben olvasnánk, forgatnánk haszonnal az utazást kedvelők, a turisták – könyv alakban összevonva hasznos kézikönyvet alkothatnának. Tanulmányukat az éghajlattannal foglalkozók és a téma iránt érdeklődők számára egyaránt ajánlom.

MOLNÁR KATALIN